

Nem nőtt még be a fejem lágya

Az alábbi interjúrészleteket azokból a 2010 szeptembere és 2011 februárja között, a dobbantós diákokkal készült beszélgetésekből választottuk, amelyek a Dobbantó program hatásáról, fogadtatásáról a diákok és a szüleik körében hangoztak el. Személyes adatkezelési okokból igyekeztünk a közölt részletekből minden olyan elemet kiiktatni, amely a diákok azonosíthatóságára utal. Ezúton is köszönetet mondunk interjúalanyainknak és szüleiknek, családtagjaiknak az interjúk elkészítéséhez nyújtott segítségükért.

„A.” TÖRTÉNETE

Interjú A. édesanyjával

„A. úgy negyedikes-ötödikes koráig, ha nem is volt kifejezetten jó tanuló, de általában hármas-négyes jegyeket, illetve ilyen bizonyítványt hozott haza. Szófogadó, jó gyerek volt, a tanárai szerették, mindig mondták, hogy sokkal többre lenne képes, de ő nem tanult eleget, éppen csak annyit, amennyit nagyon muszáj volt. Az apja három gyerekkel hagyott itt minket, új feleséget szerzett, s ott is lett két új gyereke. Ez talán A.-t viselte meg a legjobban. A két kisebb még nem fogta fel, hogy az apjuk elhagyta a családját... Igazán akkor lett A.-val probléma az általánosban, amikor találtam egy új élettársat, s bekerült a családukba. Akkor kezdett nagyon rossz jegyeket hozni, szemtelen, akaratos lenni. Pedig a párom próbált hozzá alkalmazkodni. Ő sokat szeretett volna az apjához menni, de neki, meg az új feleségének ez nem annyira tetszett. Végképp akkor szakadt el a lányomnál a húr, amikor megszülettem a párommal közös gyerekemet. A. valahogy nem akarta a testvérének tekinteni, a páromat meg nem fogadta el az apjának. »Nekem *apu* az *apám*... más nem kerülhet a helyébe« – mondta több családi veszekedésünk során. Akkor kezdett itthonról elmaradozni, volt úgy, hogy éjjel nem jött haza, a barátnőjénél aludt, illetve nekem azt mondta, de kiderült, hogy panelházakban húzódtak meg azokkal a barátaival, akikkel összejött. Az édesapja próbált a lelkére beszélni, képzelheti, hogy én mennyi mindent elkövettem, már az új párommal való viszonyomat is kezdte tönkre tenni A. makacssága...

A. közben nagylány lett, már nemcsak a csavargástól féltettem, hanem, hogy erkölcsileg is elzúllik, egyik héten ez volt a szerelme, másik héten egy másik fiú... Mondjuk nagyon szép, mutatós egy csajszi, azt láthatja. Én is ilyen voltam, egy kicsit én is így szélhámuskodtam kamaszlány koromban, de hát én azért jártam normálisan iskolába, aztán egészségügyibe, szakmát szereztem... A. valahogy sehogyan sem akart megkomolyodni, ha az osztályfőnöke meg még egy tanára nem fogják komolyabban, még a nyolcadikat sem végzi el. Én erőtlenség voltam hozzá, hogy rávegyem a tanulásra. Végül valahogy megkapta a nyolcadikos

bizonyítványt, sőt fel is vették egy... szakiskolába, de addigra már kicsúszott a lába alól a talaj. Én közben megint terhes lettem, a párom nem engedte, hogy elvetessem, kórházba kerültem, ő meg élt bele a világba, napokig csavargott a társaságával. Az apja se, én se, de az én párom sem tudtuk, mit csinál. Volt úgy, hogy a rendőrség hozta haza, szóval borzalom, hogy a picurka gyerekemmel való terhességem alatt mit álltam ki... csoda, hogy ilyen szép ép kis babám lett... Természetesen A.-t kivágták a szakközépiskolából, pedig ott az osztályfőnöke mondta, hogy jófejű gyerek, szép is, jól beszél, az Isten is valami emberekkel foglalkozó szakmára teremtette. De annyi igazolatlanja volt, annyi egyest szedett össze, hogy teljes joggal kirúgták...

Most így utólag tudom, hogy őt a válás, az új kapcsolatom, a féltestvérei születése vi-selték meg. S az iskolában sem értékelték reálsan... Te buta vagy, nem tanulsz eleget, nem gyakorolsz eleget matekból, nincs kész a leckéd... Legyintettek rá, nekem sem, az apjának aztán főleg nem volt se idege, se akarása. Szóval A.-t jól elszúrtuk közösen. A családsegítő központban elkezdtek A.-val foglalkozni – azt hiszem ez volt az életünk egyik lottó ötöse... Ott foglalkozott vele egy pszichológus fiatalember a meg szociális gondozó, egy klub is volt ott, összejött hozzá hasonló korú fiatalokkal. Ott ajánlották fel neki a Dobbantót. Én először nem is érttem, hogy mi ez, de aztán elmentünk a felvételre és az osztályfőnöke adott róla felvilágosítást. Végül is azért örültünk neki, mert éreztük, hogy A. nem tanult rendesen az általánosban, hiába volt neki jó feje, volt mit átismételni, bepótolni... Erre jónak ígérkezett ez a lehetőség. Első héttől ő lett a Dobbantóban az egyik legjobb tanuló, elkezdett mesélni az iskoláról, hogy milyen feladatokat kell megoldani. Ennyit talán egész iskoláskora alatt nem mesélt, régen a sulis csak egy olyan nyűg volt neki. Elkezdte szeretni... az iskolát, nagyon élvezte, hogy itt ő van a középpontban, itt ő a legjobb. Ahogy mesélte, ebben a Dobbantóban mindenki egy kicsit megbicsaklott korábban. Rájött, hogy a hasonló sorsúak között ő még nem is olyan rossz helyzetű. Annyira magára talált, hogy év végére mindenkiből sokat javult is, most talán megvalósul élete nagy álma, elkezdheti a szakiskolát, sőt az a terve, hogy elvégzi a szakközépet és majd egyszer lesz egy saját kis kávézója. Aztán, hogy ehhez mennyi pénz kell, azt már nem mérlegeli, valójában lehet, hogy ez egy gyerekes vágy csak, de nem mondjuk neki, hogy ne álmodozál.

Mindenesetre én ennek az iskolának köszönhetem, hogy végre nem kell attól félnem, hogy A. csavarog, elzüllik, rossz társaságba keveredik... Az első szülői értekezlet után volt néhány szülő, aki nagyon kikelt az iskola és a tanárok ellen, hogy elveszejtett egy év lesz ez a Dobbantó. Ugyanis a gyerekek elmondásából azt látták, hogy itt nem igazán tanulnak a gyerekek, nincs igazán tankönyv, osztályzat, szóval, hogy nincs olyan iskola jellege az egésznek. Bevallom, egy kicsit engem is zavart eleinte, de aztán amikor láttam, hogy A., aki eddig lógott, nem tanult, milyen komolyan veszi azokat a feladatokat, amihez netezni kell, meg gyűjtögetni mindenfélét, megnyugodtam. Ez az iskola az eddig sok problémával tanuló, mondjuk inkább úgy, nem tanuló gyerekeket rá akarja szoktatni, nevelni, hogy dolgozzanak, tanuljanak. A. mostanában mondogatja, hogy eddig ő nem is tudta, hogyan kell megtanulni egy anyagot. Ezzel nekem is problémám volt, amikor szakközépbe jártam. Sokat magoltam, nem tudtam tanulni. Itt ezt próbálják ez alatt az egy év alatt a gyerekek-

kel megtapasztaltatni. Ami még meglepett, hogy itt az iskolában mennyire odafigyelnek a gyerekekre, többen nem is tanárként viselkednek, hanem mintha ők is szülők lennének, vagy nem is tudom, egyik-másik kicsit mintha pszichológus is lenne. A. mesélte, hogy az osztályfőnöknő, de egy-egy másik tanár is négy szemközt is sokat beszélget vele, nem is a tananyagról, hanem a sorsáról, a problémáiról. Például egy kislány terhes lett, óriási gondja volt. A tanárnő segítette neki abban, hogy bevonják az anyukát, hogy együtt eldöntsék, megtartja-e a babát vagy elveteti. Hallottam A.-tól, hogy rendőrségi ügye is volt az egyik fiúnak, abban is segítette az osztályfőnöke. Máshol ezekért kivágták volna.

A. korábban már attól fekete bárány lett, hogy egyszer a rendőrség találta meg, amikor eltűnt napokra itthonról. Velem is nagyon más hangnemben beszéltek A.-ról, amikor bementem a fogadóórára a fejlesztését megbeszélni a tanárnővel, aki úgymond a fejlesztője... mentor tanára volt. Még abban is segítettek, hogy elgondolkozzam, mit rontottam el A.-val, s ez egy kicsit arra is jó, hogy a kisebb gyerekeimnél ne kövessék el ilyen hibákat. Legalábbis remélem...”

Részletek az A.-val készült interjúból

„Valamiért már általánosban nagyon nem szerettem az iskolát. Illetve magát az osztályt azt szerettem, de nem érdekelt a tanulás. Alsós koromban még könnyen ment, akkor sok tárgyból négyeseket is kaptam, de ötödiktől aztán végképp nem érdekelt semmi. Egy kettesre-hármasra úgy is mindent meg tudtam írni, ha otthon egy negyedórát tanultam. Aztán otthon nagyon rossz lett minden, meg kellett szoknom a nevelőapámat, illetve hát anyukám élettársát. Nekem fáj, hogy ő bejött a családukba, hogy anyu... szerelmes belé. Tudom, hogy ez butaság, de akkor tízévesen ezt nem értettem. Apuval is rosszba lettem, mert ő sem ért rám soha.

Összejött a telepen nálunk egy jó kis társaság, oda kezdtem lejárni. Kis hülyék voltunk így utólag nézve, 12-13 évesen nagy csajoknak hittük magunkat, cigiztünk, meg néha még egy borosüveg is körbejárt... én nem szipuztam soha, mert attól féltem, de volt, aki még azt is csinálta. A füvet párszor néhány szippantás erejéig kipróbáltam meg egy tablettát is kétszer. Semmi komolyabbat persze nem éreztem. Ebből nem is lett volna baj, ha tanultam volna, már egyszer hetedik félévben megbuktam matekból, s a korábbi négyeseim leromlottak kettesre-hármasra. Eléggé rossz volt otthon, valahogy anyuval nem tudtam megbeszélni semmit, ő a kisöcsémel volt elfoglalva meg az élettársával. A suliban mi az L. téri banda tagjai voltunk, akik sorra kaptuk az intőket, egyre jobban sodródtam bele abba, hogy én rossz tanuló vagyok, rossz kiscsaj. A barátaimmal meg jó volt, sokat beszélgettünk. Néha beszélgetett velem egy tanárnő, aki jó fej volt, olyankor kicsit megpróbáltam tanulgatni, össze is jött egy kettes-hármas, így elkerültem, hogy év végén megbukjak, nyolcadik félévben ugyanúgy meghúztak, de aztán végül kaptam egy bizonyítványt. Nagy nehezen a harmadik suliba felvettek, de akkor már annyira belekeveredtem a lógásos életbe, hogy ott semmit nem tanultam, heteket nem jártam be...

Az az igazság, hogy nem is érdekelt a tananyag, még a magyart esetleg szívesen tanultam volna, de a történelem már nem jött össze, a matek meg ilyen termtud. dolgok

végképp nem. A tanárok meg úgy adták le az anyagot, mintha mi mindannyian értenénk, mintha minden órán mindent felfognánk. Pedig az osztály fele, de lehet, hogy a kétharmada semmit nem értett, csak esetleg az boldogult, aki délutánokat magolt. Én erre képtelen voltam... Volt úgy, hogy elkezdtem történelmet tanulni, s egy óra után a kétoldalnyi leckéből a negyedét tanultam meg. Tehát nemcsak azért lógtam a suliból, mert hülyülni akartam, meg plázázni, hanem azért is mert, tök biztos voltam benne, hogy ha felelek, ha dogát írok, úgyis egyest, letolást fogok kapni. Ezért inkább nem mentem suliba. Én szerintem az az iskola, ahol azt mondják: itt egy könyv, tanuld meg belőle a leckét, az nekem, de sokaknak, nem jó...

A Dobbantóban az lepett meg a legjobban, hogy a modulokból egy-egy feladatlapot adtak első héten, s észre sem vettem, hogy a csoportban megoldjuk közösen a feladatot. Mivel nem volt lecke, nem kellett félni, hogy mit nem csinállok meg, mit nem tudok megtanulni, s főleg azért lett jobb hangulatom, mert éreztem, hogy nem olyat várnak el tőlem, amire nem vagyok képes, hanem inkább egy kicsit kevesebbet. Az egyénizésben meg a vállalásokban azt mondták, csak azt vállald, amit biztosan teljesíteni tudsz. Azért nem féltem, amikor a vállalásaimat sorra vették a Dobbantóban, mert tudtam, hogy nagyjából teljesítettem mindent. Nem olyan volt ez, mint a felelés, hiszen nem a tananyagról szóltak az értékelések, hanem, hogy mit javultam, miben nem vagyok még elég jó. De nem azért beszéltek meg az esetleges elmaradásokat velem, hogy letoljanak: »Na ezt se csináltad meg kisnyúl!«..., hanem azért, hogy érezzem, miben van gondom...

Általánosban, de a szakközépben még inkább, mi tanulók nem voltunk érdekesek, a tanár magyarázott, így nagyon nehezen telt el egy 45 perces óra, a Dobbantóban meg sokszor észrevétlenül száll el egy délelőtt, mert mi csináljuk a legtöbbet, nem a tanár dolgozik csak. A legjobban azt szeretem, amikor vitatkozni lehet, például az életpályaórán. Olyan jó, amikor magunkról, egymásról beszélgetünk. Mondjuk, persze köztünk is van nagyon béna, kicsit mindig depi gyerek, meg olyan, aki nem akar részt venni, nem akarja megismerni magát. De azért többen vagyunk, akiket nem zavarnak azok a játékok, ahol magunkkal kell foglalkozni, ahol vitatkozni kell...

Sokan mondják a nem dobbantósok, hogy ez nem tanulás, meg, hogy semmi értelme nincs ennek az egy évnek. Anyámmal szoktunk erről beszélgetni, meg van olyan normális fiú és lány is, aki szintén élvezi ezt, s elmeséli a szüleinek, pedig már 18 éves is elmúlt. A beszélgetéssel meg az anyaggyűjtéssel, az internetes kereséssel baromi sokat lehet tanulni, legalább ér annyit, mint a magolás. Arról nem beszélve, hogy például olyan dolgokról is lehet így tanulni, amiről egy átlag iskolában semmit nem mondanak. Olyasmire gondolok például, hogy milyen jogai vannak egy munkába álló fiatalnak, hogy mit kell csinálni, ha az ember állásinterjúra megy. De például engem nagyon érdekelt, hogy milyen az egészséges táplálkozás, életmód, milyen módon lehet jól berendezni egy lakást a meglévő anyagokból. Ezekről meséltem anyámnak, el volt ájulva, hogy mikkel foglalkozunk. Mindig mondja, ha ő ilyeneket tanult volna, akkor mennyivel könnyebben boldogul. ... Ezek a friss dolgok arra is jók, hogy anyámmal van miről beszélgetni. Korábban, ha nem is volt velem balhé, akkor se igen tudtunk miről dumálni, ő mondta a magáét, én is, illetve én egy darabig hallgattam,

aztán eluntam, s eltűntem.

A matek újratanulása, meg a társadalomismeret is egész elviselhető volt. De ezek mellett talán az internetezés, a keresés meg a munkahelyi látogatások, a sulis tanműhelyeiben való munka volt még jó, s persze a kirándulás, utazás...

Igaz, hogy még sehol sem tartunk, mi dobbantósok, hiszen aki közülünk bekerült valamilyen szakképzőbe, az valójában most kezd el mindent majdnem a nulláról. De nekem kellett ez az idő, mert nekem eddig nem nőtt be a fejem lágya. Talán mostanra megkomolyodtam, kaptam egy-két pofont az élettől, de mostanra valahogy kihevertem. Ja, és azt elfelejtettem mondani, amikor a legjobb dolgokról beszéltem, hogy a leg-leg talán az a Dobbantóban, hogy itt beszélgetek velem először komolyan rólam, a gondjaimról, a hibáimról, meg, hogy miben vagyok jó... így találtam rá a szakmámra, ami hosszú távra tök jó lesz... remélem.”

Az interjút készítette:
Schüttler Tamás